

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/228/2018
Identifikačné číslo spisu: 5917204107
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Slováčková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5917204107.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ V. W., bývajúceho v C., Ž. Z. XXXX/XX, 2/ A. T., bývajúcej v V. N., G.. X. Y. XXX, 3/ R. U., bývajúcej v C., N. XX, 4/ C. W., bývajúceho v C., U. XXXX/X, všetci zastúpení advokátskou kanceláriou STANĚK VETRÁK & PARTNERI, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Dunajská 15, IČO: 36 795 038, proti žalovanej KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej JUDr. Baltazárom Mucskom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Vajnorská 55, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 5 C 19/2017, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7 Co 61/2018 z 23. mája 2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcom 1/ až 4/ priznáva proti žalovanej náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Ružomberok (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. decembra 2017 č.k. 5 C 19/2017-163 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.000,- eur a žalobcom 2/ až 4/ každému v sume 10.000,- eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšku žalobu zamietol a stranám sporu náhradu trov konania nepriznal. Na základe vykonaného dokazovania mal preukázané, že 30. novembra 2011 došlo k dopravnej nehode, ktorú spôsobil vodič R. L. a pri ktorej bola usmrtená chodkyňa E. W., manželka žalobcu 1/ a matka žalobcov 2/ až 4/. R. L. bol rozsudkom Okresného súdu Ružomberok zo dňa 21. septembra 2016, vydaným v konaní sp. zn. 1 T 50/2016, uznaný vinným. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaná je pasívne vecne legitimovaným subjektom, vychádzal z ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom. Poukázal na výklad pojmu škoda v smerniciach Európskej únie, konkrétne na závery rozhodnutia Európskeho súdneho dvora č. C-22/12 vo veci Kataríny Haasovej proti Rastislavovi Petrikovi a spol. ako i na výklad nemajetkovej ujmy v ustanoveniach § 11 až 13 Občianskeho zákonníka. Za primeranú považoval nemajetkovú ujmu pre manžela, žalobcu 1/ vo výške 20.000,- eur a pre deti, žalobcov 2/ až 4/ po 10.000,- eur. O trovách

konania rozhodol s poukazom na § 255 ods. 2 zákona č. 166/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) tak, že žiadnej zo strán nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2. Krajský súd v Žiline na odvolanie žalovanej rozsudkom z 23. mája 2018 sp. zn. 7 Co 61/2018 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 12.500,- eur a žalobcom 2/, 3/ a 4/ každému sumu 7.000,- eur a vo zvyšku žalobu zamietol; žalobcom 1/ až 4/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností, na podklade vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým záverom a prejednávanú vec aj správne právne posúdil v otázke pasívnej legitímácie žalovanej. Potvrdil, že súd prvej inštancie správne konštatoval vecnú pasívnu legitímáciu žalovanej vyplývajúcu z aplikácie ustanovenia § 15 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z. z. Prisvedčil tvrdeniam žalovanej, že existujú rozhodnutia najvyšších súdnych inštancií Slovenskej republiky, ktoré sa k obdobnej otázke pasívnej vecnej legitímácie poisťovne v prípade uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vyjadrovali rôzne a jednotná prax nie je ani v rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Na podporu svojej argumentácie o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaná označila rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydané v konaniach sp. zn. 4 Cdo 168/2009 a 3 Cdo 301/2012. Krajský súd však konštatuje, že v čase nasledujúcim po týchto rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky spornú právnú otázku riešil (a tiež vyriešil) Ústavný súd Slovenskej republiky. Ten už vo viacerých posudzovaných veciach odmietol sťažnosti poisťovní, namietajúcich porušenie svojich základných práv rozhodnutiami všeobecných súdov, ustálujúcimi krytie nemajetkovej ujmy pozostalých poistením podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení. V rámci odôvodnenia uznesenia z 11. októbra 2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016 Ústavný súd SR uzavrel, že pojem „škoda“ použitý v zákone č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je ústavné konformným spôsobom interpretovateľný extenzívne tak, že zahŕňa aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, s cieľom maximálnej novej miery rešpektovania cieľov relevantnej újnej regulácie. Uvedené rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozsudku zo dňa 31. júla 2017, sp. zn. 6 MCdo 1/2016 označil za „obraznú vnútroštátnu bodku v diskusii na témy 1/ krytia nárokov pozostalých po obetiach dopravných nehôd na náhradu nemajetkovej ujmy povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu a 2/ tzv. pasívnej legitímácie povinných zmluvných poisťovní v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy pred všeobecnými súdmi. Dôvodil, že na základe vyššie uvedeného je zrejmé, že závery súdu prvej inštancie o pasívnej vecnej legitímácii žalovanej zodpovedajú záverom rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, ale aj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydaného po uvedenom rozhodnutí. Keďže odvolací súd nepovažoval za dôvodnú námietku žalovanej o nedostatku jej pasívnej vecnej legitímácie, zaoberal sa preskúmaním napadnutého rozsudku aj na základe ďalších odvolacích námietok. Námietku žalovanej, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy mal byť uplatnený aj priamo voči vodičovi nepovažoval odvolací súd za dôvodnú. Zákon č. 381/2001 Z. z. prenecháva poškodenému právo, voči komu si uplatní svoj nárok na náhradu škody, môže tak urobiť priamo voči poisťovateľovi, prípadne voči poisťovateľovi aj poistenému. Žalobcovia uvedené zákonné oprávnenie využili tak, že si nárok uplatnili voči žalovanej ako poisťiteľovi. Táto skutočnosť nevyklučuje možnosť prejavu ľútosti a ospravedlnenia sa poškodeným osobou, ktorá priamo škodu spôsobila. Žalovaná netvrdila a ani nepreukázala, že vodič, ktorý dopravnú nehodu spôsobil, takýmto spôsobom postupoval a pri určení výšky na náhradu škody by malo byť k tejto okolnosti prihliadané. Ide o skutkové tvrdenia, ktoré mali byť prezentované stranou sporu, nie o skutočnosti, ktoré by mal zisťovať súd z vlastnej iniciatívy. Žalovaná ďalej namietala nedostatočné preukázanie citovej väzby medzi poškodenou a žalobcami. Náhrada nemajetkovej ujmy má tvoriť satisfakciu za nenapraviteľný zásah do práva žalobcov na súkromie a rodinný život. Do rámca vymedzeného ustanoveniami § 11 až 13 Občianskeho zákonníka patrí právo na súkromie, zahrňujúce širokú oblasť súkromia fyzickej osoby (najmä jej súkromného života, intímnej a rodinnej sféry, vnútorného myšlienkového a citového života). V najširšom zmysle sa toto právo týka aj života v rodine a v manželských a partnerských alebo priateľských či obchodných vzťahoch. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t. j. materiálnej satisfakcie) je vždy - v závislosti na

individuálnych okolnostiach daného prípadu - existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu je treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky, považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a podobne) vnímala aj každá iná fyzická osoba. Žalobcovia preto, podľa názoru odvolacieho súdu, nemali povinnosť osobitne existenciu vzájomných citových väzieb medzi nimi a poškodenou preukazovať. Z objektívneho hľadiska možno konštatovať, že v prípade usmrtenia blízkej osoby dochádza k zásahu do práva na súkromie. Ak žalovaná mala za to, že citové väzby medzi žalobcami a poškodenou neexistovali, mala povinnosť uviesť uvedené tvrdenia, označiť a predložiť dôkazy na ich preukázanie, čo však neurobila. Naopak, žalobcovia dostatočným spôsobom existenciu vzájomného blízkeho vzťahu medzi nimi a poškodenou preukázali a okresný súd na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam, týkajúcim sa existencie dobrých rodinných a blízkych citových vzťahov medzi žalobcami a poškodenou. V časti nesprávnosti výšky priznanej nemajetkovej ujmy považoval odvolací súd odvolanie za dôvodné. Priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch zatiaľ nebolo dostatočne jasne ustálené a neboli dané ani základné medze, v rámci ktorých by sa mala pohybovať výška tejto peňažnej náhrady. Odvolací súd za základ svojich úvah vzal verdikt Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v prípade Kontrovej proti Slovenskej republike. V predmetnom rozhodnutí ESLP priznal sťažovateľke nemajetkovú ujmu v sume 25.000,- eur, pričom neoprávneným zásahom (nekonaním štátnych orgánov, ktoré v konečnom dôsledku viedlo k nezabráneniu trestnému činu) do osobnostných práv pani Kontrovej, bolo usmrtenie oboch maloletých detí (vo veku 5 a 1 rok). Odvolací súd volil dotknuté rozhodnutie za východisko aj z toho titulu, že v kategóriách nemajetkovej ujmy v rodinných, emocionálnych vzťahoch je prakticky nedosiahnuteľné bližšie vymedzenie všeobecnejších kritérií. Použitím hraničného zjednodušenia možno konštatovať, že vo vzťahu k jednému dieťaťu by sa jednalo o čiastku 12.500,- eur. Krajský súd v pomerovaní s okolnosťami v súdnej veci zohľadnil, že žalobca 1/ má deti, to znamená, že nedošlo k úplnému znemožneniu naďalej naplňať rodinný vzťah. Zároveň však poškodená bola jeho manželkou, takže ich vzťah bol bezprostredným, každodenným vzťahom. Pokiaľ ide o deti poškodenej, žalobcov 2/ až 4/, každý z nich má oporu, či už vo svojom manželovi, alebo sú si oporou navzájom, a to aj pri zvládaní ťaživej straty poškodenej. Po zvážení všetkých súvislostí odvolací súd za primeranú satisfakciu pri nezmenenom skutkovom stave veci na základe odlišnej voľnej úvahy považoval výšku nemajetkovej ujmy 12.500,- eur pri žalobcovi 1/ a 7.000,- Eur pri každom zo žalovaných 2/ až 4/ a vo zvyšku návrh každého z nich zamietol. V konaní úspešným žalobcom priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania.

3. Proti zmeňujúcej časti vyššie uvedeného rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolatelka“) dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na § 421 ods. 1 písm. c/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) argumentujúc tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky (vecnej pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy za stratu blízkej osoby, ktorá bola usmrtená pri dopravnej nehode), ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Žalovaná v rámci dovolania opätovne poukázala na svoju predchádzajúcu argumentáciu použitú pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom ohľadne nemožnosti pripustenia prednosti komunitárneho práva pred vnútroštátnym právom. Podľa názoru žalovanej prednosť komunitárneho práva pred vnútroštátnym právom je potrebné uplatňovať v súlade s právnymi účinkami noriem európskeho práva, v závislosti na záväznosti a priamej uplatniteľnosti jednotlivých právnych aktov inštitúcií Európskych spoločenstiev (smernice, nariadenia, rozhodnutia ESD), ktorá je určená primárnym právom Európskych spoločenstiev (Zmluva o založení európskeho spoločenstva) a ktorých uplatňovanie je potvrdené početnou európskou judikatúrou. Súd prvej inštancie a odvolací súd sa prijatým extenzívnym výkladom § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „ZoPZP“) dostali do priameho rozporu s týmto zákonom, keďže § 4 ZoPZP neumožňuje uhradiť poisťovňou aj náhrady nemajetkovej ujmy. Uviedla, že priamy účinok smerníc je možný len voči štátu, nesmie mať za následok uloženie povinnosti fyzickej alebo právnickej osobe, teda smernica nikdy nemôže mať horizontálny ani obrátený vertikálny účinok. Podľa žalovanej Slovenská republika pri transponovaní smerníc Európskej únie týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami do svojho

vnútroštátneho poriadku ustanovenie § 4 ods. 2 ZoPZP nerozšírila o náhrady poisťovne z titulu nemajetkovej ujmy podľa § 11 Občianskeho zákonníka. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom žalovaná poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 168/2009 z 20. apríla 2011, na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 301/2012 z 31. marca 2016 a na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 219/2016 z 15. mája 2016. Žalovaná dôvodila, že rozhodovacia prax dovolacieho súdu bola jednotná v otázke nemožnosti považovať škodu za nemajetkovú ujmu a v otázke nedostatku pasívnej legitímácie poisťovní v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy z povinného zmluvného poistenia motorových vozidiel. Žalovaná zdôraznila, že považuje za neprípustné, aby sa všeobecný súd riadil pri svojom rozhodovaní posúdením právnej otázky ústavným súdom, v danej veci konkrétne uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 666/2016. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhla, aby dovolací súd dovoľaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu voči nej v celom rozsahu zamietla.

4. K dovoľaniu žalovanej sa vyjadrili žalobcovia, ktorí uviedli, že dovolací dôvod nie je daný, s odkazom na najnovšie aktuálne rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 MCdo 1/2016 z 31. júla 2017, ktoré je dôkazom toho, že je daný zrejмый smer ohľadom posudzovanej otázky, a to aj v súvislosti s rozhodnutiami Ústavného súdu Slovenskej republiky. K námietke dovoľateľky, že nárok si žalobcovia uplatnili len voči poisťovni, a tým znemožnili možnosť náhrady nemajetkovej ujmy formou ospravedlnenia, žalobcovia uviedli, že vzhľadom na existujúci skutkový stav sa právne sleduje docielenie satisfakčnej funkcie priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorou sa sleduje primerané a zodpovedajúce vyváženie a zmiernenie vzniknutej nemajetkovej ujmy v rozsahu, v akom je to ľudsky možné. S otázkou primeranosti uplatnenej výšky nemajetkovej ujmy sa odvolací súd riadne vysporiadal a pôvodne priznanú výšku znížil a priznal ju v rozsahu, v akom ju považoval za dôvodnú a primeranú. K námietke o nepreukázaní citovej väzby žalobcu 4/ dodali, že rodina bola fungujúca, založená na silných citových väzbách a neprítomnosť žalobcu 4/ na pojednávaní nespochybňuje citovú väzbu žalobcu 4/ k nebohej matke. K primeranosti výšky priznanej nemajetkovej ujmy záverom uviedli, že peňažná satisfakcia ničím nenahradí smútok a bolesť, ktorú utrpela celá rodina po strate mamy, manželky a babky. Navrhli, aby dovolací súd dovoľanie žalovanej zamietol a žalobcom priznal náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovoľací súd“) po zistení, že dovoľanie bolo podané včas (§ 427 CSP) a naň oprávnenou osobou (§ 424 CSP), zastúpenou v zmysle § 429 ods. 1 CSP, skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovoľania, pričom dospel k záveru, že dovoľanie treba odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovoľanie, ak to zákon pripúšťa.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP, dovoľanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovoľací súd je dovoľacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovoľacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovoľaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovoľanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovoľateľa označiť v dovoľaní náležitým spôsobom dovoľací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovoľací súd neprejednáva dovoľanie nad rozsah, ktorý dovoľateľ vymedzil v dovoľaní uplatneným dovoľacím dôvodom.

9. Dovoľateľka v dovoľaní vymedzila len jednu konkrétnu právnu otázku: „či v spore o náhradu nemajetkovej ujmy za stratu blízkej osoby, ktorá bola usmrtená pri dopravnej nehode, je daná vecná pasívna legitímácia poisťovne“. Súčasne tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia

právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Prípustnosť dovolania teda vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

10. Dovolací súd v prvom rade posudzoval, či ide o otázku, ktorá je v zmysle tohto ustanovenia rozhodovaná rozdielne (t. j. riešená nejednotne).

11. Z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP vyplýva, že za relevantnú zákon označuje otázku, ktorá „je“ (teda nie „bola“) dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Z uvedeného teda plynie, že dôležitá je v tomto smere súčasná nejednotnosť rozhodovania dovolacieho súdu (teda nie minulá, už prekonaná a neexistujúca rozdielnosť rozhodovania).

12. Z hľadiska časovej chronológie prvým rozhodnutím dovolacieho súdu, na ktoré poukázala dovolateľka s cieľom preukázať rozdielnosť rozhodovania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, je rozhodnutie najvyššieho súdu z 20. marca 2011 sp. zn. 4 Cdo 168/2009. Dovolací súd v ňom podal výklad ustanovenia § 4 zákona č. 381/2001 Z. z., z ktorého vyplýva, že predmetné zmluvné poistenie kryje nároky explicitne uvedené v citovanom ustanovení § 4 zákona č. 381/2001 Z. z. z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, nie však iné prípadné nároky vzniknuté z iného titulu. Posudzoval otázku pasívnej legitímácie žalovanej poisťovne v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých po obeti dopravnej nehody v zmysle § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. so záverom, že pasívna legitímácia poisťovne v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 381/2001 Z. z. nie je daná.

13. Druhým dovolateľkou označeným rozhodnutím je rozhodnutie najvyššieho súdu z 31. marca 2016 sp. zn. 3 Cdo 301/2012, v ktorom konštatoval, že do pojmu náhrady škody a nákladov pri usmrtení v zmysle § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. nemožno subsumovať náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých po obeti dopravnej nehody. Povinnosť poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúci z § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, z čoho vyplýva záver o nedostatku pasívnej legitímácie poisťovní pri náhrade nemajetkovej ujmy.

14. Ako tretie označila dovolateľka rozhodnutie najvyššieho súdu z 15. mája 2017 sp. zn. 8 Cdo 219/2016, v ktorom rovnako ako vo vyššie uvedených rozhodnutiach najvyšší súd dospel k záveru, že podľa súčasne platnej právnej úpravy možno nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv usmrtením blízkej osoby uplatňovať len mimo rámec inštitútu zodpovednosti za škodu, t. j. podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, a teda povinnosť poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na právo na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcej z ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

15. Dovolateľka opomenula rozhodnutie najvyššieho súdu z 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016, ktoré práve zakladá rozdielnosť doterajšej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, nakoľko daným rozsudkom najvyšší súd mimoriadne dovolanie zamietol a v dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na nutnosť vychádzať z chápania pojmu škoda v komunitárnom práve. V odôvodnení vysvetlil, že pri výklade pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú a aj nemajetkovú. K záveru o potrebe krytia pozostalým priznanej náhrady nemajetkovej ujmy z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla dospel dovolací súd s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel

zohľadňujúc skutočnosť, že neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby bol vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, v súvislosti s ktorou vzniknutá zodpovednosť za spôsobené škody je predmetom povinného zmluvného poistenia v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z.

16. Po vydaní rozhodnutia z 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016, najvyšší súd nevydal rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmto rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch. Dovolateľkou nastolená otázka bola najvyšším súdom posudzovaná v súlade so závermi vyjadrenými v uvedenom rozhodnutí napríklad už v rozhodnutiach z 27. februára 2018 sp. zn. 6 Cdo 206/2017, z 27. februára 2018 sp. zn. 6 Cdo 143/2017, zo 14. júna 2017 sp. zn. 3 MCdo 1/2016 a z 29. novembra 2018 sp. zn. 6 Cdo 80/2018, sp. zn. 8 Cdo 6/2018 z 27. septembra 2018.

17. K otázke pasívnej legitímácie poisťovne v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy, bolo v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2018 uverejnené rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016 pod č. 61 s právnou vetou: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“.

18. Výskyt rozdielnych rozhodnutí v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva (viď m. m. nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 51/2014).

19. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku z 10. novembra 2016 sp. zn. 3 Cdo 174/2016 vyslovil, že aj v rozhodovacej praxi senátov najvyššieho súdu môže byť niekedy riešenie interpretačných a aplikačných problémov (odstraňovanie nejednotností) spojené s procesom postupného zjednocovania názorov, v počiatočných fázach ktorého nie je vylúčená možnosť výskytu rozhodnutí spočívajúcich na odlišných alebo až protichodných názoroch. Právny poriadok Slovenskej republiky predvída možnosť existencie rozdielnych právnych názorov súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach a upravuje procedúru, prostriedky a nástroje, ktoré majú zabezpečiť koherentnosť judikatúry (k tomu viď napríklad ustanovenie § 22 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Tento mechanizmus spočíva najmä v inštitúte zverejňovania súdnych rozhodnutí zásadného významu najvyšším súdom a v inštitúte prijímania stanovísk k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov plénom najvyššieho súdu alebo príslušným kolégiom najvyššieho súdu. Uvedené rozhodnutie bolo aj ako judikát zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3/2017 pod č. 17.

20. Dovolací súd, s ohľadom na argumenty uvedené v bode 19, považuje označené rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 1/2016, 6 Cdo 143/2017, 6 Cdo 206/2017, 8 Cdo 6/2018 za rozhodnutia, ktoré predstavujú ustálenú prax v riešení otázky pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, od ktorej sa odvolací súd neodklonil. Touto ustálenou praxou bol zároveň prekonaný právny názor uvedený v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 168/2009, 8 Cdo 219/2016, 3 Cdo 301/2012, na ktoré poukazovala dovolateľka. Nebol preto splnený predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, t. j. rozdielna rozhodovacia činnosť dovolacieho súdu v danej otázke.

21. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením dovolacieho dôvodu a právnou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. Takéto určenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu (§ 432 ods. 2 CSP).

22. Dovolací súd skúmal, či v danom prípade nebol splnený predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle

§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP, t. j. odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

23. Odvolací súd vyslovil, že pasívna legitímácia žalovanej, ktorá je poisťiteľom a jej povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch krytú povinným zmluvným poistením, je daná. Jeho rozhodnutie je teda súladné s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, preto nie je splnený predpoklad prípustnosti dovolania ani podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

24. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol.

25. Dovolací súd sa ostatnými dovolacími námietkami žalovanej nazaoberal, keďže v dovolaní síce poukázala na dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, ale v ďalšom obsahu dovolania s výnimkou otázky pasívnej legitímácie poisťovne sa zaoberala len nesprávnym právnym posúdením prejednávanej veci prvoinštančným, ako aj odvolacím súdom, teda uplatnený dovolací dôvod nevymedzila spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam § 432 až 435 CSP. V prípade dovolacieho dôvodu (a zároveň dôvodu prípustnosti dovolania) spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť tvrdením nesprávneho právneho posúdenia takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri ktorej riešení sa odvolací súd buď odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolateľ je teda povinný jednak sformulovať právnu otázku, ktorá bola pre rozhodnutie odvolacieho súdu (predstavujúce primárny predmet prieskumu v dovolacom konaní) rozhodujúcou a okrem toho v dovolaní jednoznačne uviesť i to, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP podľa neho zakladá prípustnosť tohto mimoriadneho opravného prostriedku. Kým podradenie právnej otázky pod niektorú zo skutkových podstát z ustanovenia § 421 CSP dovolateľovi nepôjde vytknúť, ak ju uvedie nesprávne prípadne vôbec (napr. preto, že pri podávaní dovolania vychádza z presvedčenia o neriešení právnej otázky dovolacím súdom, hoci táto už riešená je, a to buď ustáleným spôsobom odchylným od riešenia ponúkaného odvolacím súdom alebo rozdielne), od požiadavky na sformulovanie právnej otázky (prinajmenšom tak, aby bolo zrejmé, v čom má byť právne posúdenie veci odvolacím súdom nesprávnym) ustupovať nejde.

26. Ak v dovolaní absentuje vyššie uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania. Jediný prípad, v ktorom súd výnimočne vedie dovolateľa k tomu, aby svoje dovolanie niečím doplnil alebo nedostatok niečoho v dovolacom konaní odstránil, vyplýva totiž z ustanovenia § 436 ods. 1 CSP a dopadá na odstraňovanie vady principiálne povinného zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní advokátom, ak o takejto povinnosti nebol dovolateľ (vôbec alebo riadne) poučený v dovolacom konaní; tu ale o takýto prípad nejde. Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté pochybnovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, ale významovo kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP nezodpovedajú.

27. Vzhľadom k tomu, že dovolateľka nevymedzila uplatnený dovolací dôvod s výnimkou otázky pasívnej legitímácie žalovanej spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP, dovolaciemu súdu neostávalo iné, než jej dovolanie aj vo zvyšných otázkach podľa § 447 písm. f/ CSP odmietnuť.

28. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

29. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.